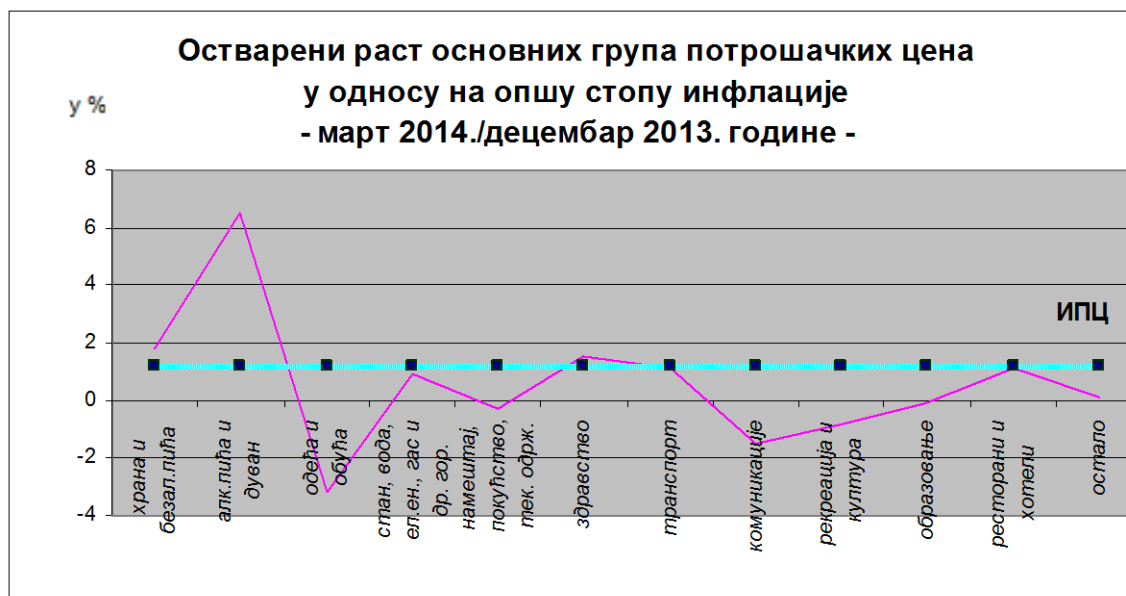

ИНФОРМАЦИЈА

о оствареном расту потрошачких цена у периоду јануар - март 2014. године

1. У марту ове године потрошачке цене су снижене за 0,3%, чиме је настављен тренд стабилних цена. Тренд стабилних цена, који је био присутан током претходне године, деловао је на успоравање међугодишње инфлације, која је у марту 2014. у односу на март 2013. године износила 2,3%¹, док су месечне стопе раста остварене у првом кварталу ове године (1,4% у јануару и 0,1% у фебруару) определиле укупан текући раст потрошачких цена у марту 2014. у односу на децембар 2013. године од 1,2%. Наиме, остварени раст у првом тромесечју ове године у односу на исти период претходне године је на истом нивоу, док је међугодишњи раст око 5 пута нижи².

На остварени општи раст потрошачких цена у марту ове у односу на децембар претходне године деловале су цене хране, пића и цигарета, које су, као и у здравству, натпросечно повећане и у потпуности определиле општу стопу. С друге стране, реализована повећања цена испод просека, као и снижења цена код осталих група потрошње су међусобно неутралисана.

¹ Саопштење РЗС број 95 од 11. априла 2014. године.

² Прилог број 1 у Информацији о оствареном расту потрошачких цена у периоду јануар-март 2014. године.

Остварени раст цена основних група у оквиру индекса потрошачких цена³,
по месецима и у протеклом периоду ове године, износи:

- у %-

Назив групе	Учешће	Месечне стопе			Текући раст III2014. XII2013.	Међугодишњи раст III2014. III2013.
		I	II	III		
Потрошачке цене - Укупно	100,00	1,4	0,1	-0,3	1,2	2,3
<i>У томе:</i>						
Храна и безалкохолна пића	35,00	2,3	0,3	-0,8	1,8	-2,2
Алкохолна пића и дуван	7,73	5,9	0,5	0,1	6,5	13,1
Одећа и обућа	4,56	-1,1	-1,8	-0,4	-3,2	-0,4
Стан, вода, електрична енергија, гас и друга горива	12,93	0,8	0,1	0,0	0,9	7,1
Намештај, покућство, текуће одржавање	3,91	-0,4	-0,1	0,2	-0,3	1,7
Здравство	6,18	1,2	0,2	0,1	1,5	6,0
Транспорт	12,39	1,0	0,2	-0,1	1,1	0,8
Комуникације	5,07	-0,4	-0,4	-0,6	-1,5	-0,2
Рекреација и култура	4,47	-1,3	0,9	-0,4	-0,8	9,2
Образовање	1,20	0,0	0,1	-0,2	-0,1	-0,1
Ресторани и хотели	2,42	0,3	0,3	0,5	1,1	8,2
Остала роба и услуге	4,14	0,1	-0,2	0,2	0,1	2,1

Остварени раст потрошачких цена ових група потрошње у протеклом периоду ове године, пре свега у јануару, последица је повећања ниже стопе пореза на додату вредност са 8 на 10%, која се, сходно Закону о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС“, бр 84/04, 61/05, 61/07, 93/12 и 108/13) примењује од 1. јануара ове године код основних животних намирница (брашно, хлеб, пецива, млеко, млечни производи, шећер, јестиво уље, свеже и смрзнуто месом, воће и поврће), лекова, вештачких ђубрива и средстава за заштиту биља, уџбеника, дневних новина, огревног дрвета, услуга смештаја, улазница за позоришне и биоскопске представе, природног гаса, стамбено комуналних услуга (испурука топлотне енергије, вода за пиће, канализација, изношење смећа) и превоза путника у градском и приградском саобраћају. Такође, извршено је и редовно усклађивање динарских износа акциза за цигарете, кафу, алкохолна пића, биогорива и биотечности са годишњим износом потрошачких цена у претходној години („Сл. гласник РС“, бр. 4/14).

³ Извор: Саопштења РЗС – Индекс потрошачких цена у Републици Србији, за јануар, фебруар и март 2014. године

2. Посматрано по **групама потрошње**, највеће дејство на остварени раст потрошачких цена у преотеклом периоду ове године, од око једне половине, имале су цене групе *хране и безалкохолних пића*, које имају највећи обухват (35%) и натпросечан раст (1,8%). Незнатно мање дејство, које износи око две петине, пре свега по основу највећег интензитета раста (6,5%), евидентирано је код алкохолних пића и дувана. Натпросечно су повећане и цене у здравству (1,5%), с тим што њихово дејство износи око 7,5%.

Испод просека су повећане цене транспорта (1,1%), ресторана и хотела (1,1%), стана, воде, електричне енергије, гаса и других горива (0,9%) и остале робе и услуга (0,1%). Њихово дејство на општи раст износи око једну петину, односно да није евидентирано снижење у осталим групама (одеће и обуће за 3,2%, комуникација за 1,5%, рекреације и културе за 0,8%, намештаја, покућства, текућег одржавања за 0,3% и образовања за 0,1%), које је неутралисало претходна повећања, општа стопа потрошачких цена била би за око 0,3 п.п. већа.

3. На кретање цена у првом кварталу ове године утицале су, пре свега цене прерађене и непрерађене *хране, цигарета и пића*, а затим и цене *производа и услуга локалне самоуправе, лекова и гаса за домаћинство*, пре свега по основу промене ниже стопе ПДВ-а са 8 на 10% (осим код пића и цигарета), односно усклађених динарских износа акциза са растом потрошачких цена (цигарете, алкохолна пића, кафа). Наиме, у овом периоду храна је поскупела за 2% (непрерађена 3,9%, прерађена 0,6%), алкохолна пића 2,1%, цигарете 9,6%, лекови 2,3%, стамбено комуналне услуге 2,7%, гас за домаћинство 1,8%, централно загревање 1,8%, карта у градском превозу 2,5% и маркица 1,5%. Поред тога, цене робе широке потрошње, чије се цене слободно формирају, су такође, натпросечно повећане (1,6%) и то, пре свега у јануару, по основу раста курса динара у претходној години од 1%, као и бензина (1,6%). На ублажавање општег раста деловале су цене услуга, које нису мењане. Имајући ово у виду цене производа и услуга које чине базну инфлацију су у посматраном периоду снижене за 0,1%, односно индекс потрошачких цена без енергије, хране, алкохола и цигарета исказује пад од 0,1% (јануар +0,1%, фебруар - 0,1% и март -0,1%).

На нивоу Републике, раст зарада без пореза и доприноса је у периоду јануар-фебруару ове у односу на исти период претходне године номинално износио -0,6%, а реално -3,4%⁴, док су пензије реално смањене за -0,2%. У истом периоду промет у трговини на мало бележи раст у текућим ценама за 2,5% а у реалним за 0,4%⁵, при чему је највећи раст евидентиран код хране, пића и дувана (2,5%).

Курс динара у првом кварталу ове године је смањен за 1% (мерено: просечан курс динара у марту у односу на просечан курс у децембру претходне године), односно у децембру претходне године је износио 114,71 динар, да би уз раст у јануару и фебруару и стабилност у марту, био повећан за 1,13 динара, тако да је у марту износио 115,84 динара.

4. Значајна повећања цена, у првом кварталу ове године (у распону од 1,3% до 11,9%) евидентирана су код следећих група производа и услуга: хлеба и житарица, воћа, поврћа, пива, дувана, осталих одевних предмета, поправке обуће, снабдевања водом, одношења смећа, одвођења отпадне воде, гаса за домаћинство, централног загревања стана, поправке намештаја, већих алата и опреме за кућу и врт, фармацеутских производа, транспортних средстава, горива и мазива за путничке аутомобиле, фотографске и филмске опреме, информатичке опреме, поправке аудиовизуелне опреме, опреме за спорт, камповање и рекреацију на отвореном, баште, биљке и цвеће, ветеринарских и других услуга у вези са животињама, услуга у вези с рекреацијом и културом, књига и услуга смештаја, чије учешће у потрошачким ценама износи око 37,7%.

5. У циљу очувања стандарда нижих социјалних категорија грађана и равномерног снабдевања становништва основним врстама хлеба, Влада је крајем јануара 2014. године, с применом од 1. фебруара, донела **Уредбу о обавезној производњи и промету хлеба од брашна „Т-500“** („Службени гласник РС“, бр. 8/14), којом је практично продужено важење привремене мере од 1. августа 2013.

⁴ Саопштење РЗС број 73 од 25. марта 2014. године.

⁵ Саопштење РЗС број 81 од 31. марта 2014. године.

године, с обзиром да примена ове мере не може бити дужа од шест месеци. Наиме, у односу на претходну уредбу („Службени гласник РС“, бр. 68/13), којом је била коригована произвођачка цена на 39,39 динара, док су veleпродајна (2%) и малопродајна (6%) маржа остале на непромењеном нивоу, с тим да укупна маржа не може бити већа од 8,12%, није било промена. На овај начин израчуната малопродајна цена ове врсте хлеба би требала да износи 46 динара.

Имајући ово у виду, на бази статистичких података малопродајна цена белог хлеба, при повећању од 2% у првом кварталу ове године, износила је 43,65 динара, што је мање од могуће цене за ову врсту хлеба.

6. У првом кварталу ове године мере контроле цена предузимане су код следећих производа и услуга:

6.1. У периоду јануар-март 2014. године статистика је евидентирала раст потрошачких **цена лекова** од 2,3%, што је виши раст од општег раста потрошачких цена од 1,2% у истом периоду. Процењује се да су цене лекова који се издају без рецепта и које слободно формирају носиоци дозволе за лек, повећане за око 1%, а цене лекова који се издају на рецепт и које утврђује Влада за око 2,9%. Раст цена лекова чије су цене контролисане, пре свега је резултат извршених корекција по основу **Одлуке о изменама и допунама Одлуке о највишим ценама лекова за употребу у хуманој медицини, а чији је режим издавања на рецепт** („Службени гласник РС“, бр. 113/13), која је донета крајем претходне и примењује се од јануара 2014. године.

Влада је крајем марта ове године донела Одлуку о изменама и допунама Одлуке о највишим ценама лекова за употребу у хуманој медицини, а чији је режим издавања на рецепт („Службени гласник РС“, бр. 34/14), којом су утврђене цене за укупно 145 нових лекова, који су добили дозволу од Агенције за лекове и медицинска средства Србије. Изменама наведене одлуке повећане су цене за 8 лекова и снижене за 25 лекова. Повећања се крећу у распону од 0,1% до 122,6%, а снижења од 0,3% до 51,3%. Предложена повећања и снижења цена, у наредном периоду, неће утицати на инфлацију, с обзиром да цене тих лекова нису обухваћене индексом потрошачких цена, као ни нових лекова који су добили дозволу за стављање у промет.

6.2. У другој половини марта ове године Влада је дала сагласност на **Одлуку о утврђивању цена резервисаних поштанских услуга у унутрашњем поштанском саобраћају**, коју је донео Надзорни одбор Јавног предузећа „Пошта Србије“ („Службени гласник РС“, бр. 32/14). Процент повећања се крећу у интервалу од 4,5% до 39,4%, с тим што су у делу посебних поштанских услуга, по први пут, утврђене цене пошиљака са потврђеним уручењем. Наиме, цене дописнице и писма до 20 гр су повећане за 5,5%, односно 4,5%, док је највећи проценат раста код упутница (25%) и тисковина (36,4% и 39,4%). Просечно повећање цена, израчунато преко укупног прихода и непромењеног физичког обима, износи око 5,5%. Статистички раст цена по овом основу са дејством од око 0,006% на инфлацију, треба очекивати у наредном месецу.

6.3. Такође, Влада је дала сагласност и на **Одлуку о утврђивању цена резервисаних поштанских услуга у међународном поштанском саобраћају**, коју је донео Надзорни одбор Јавног предузећа „Пошта Србије“ („Службени гласник

РС”, бр. 32/14), којом су дозвољена повећања цена резервисаних поштанских услуга у међународном саобраћају у распону од 10,5% до 66,6%, с тим што су цене авионских пошиљки остале на непромењеном нивоу.

6.4. У првом кварталу 2014. године изнадпросечно су повећане **цене свих комунално стамбених услуга** за домаћинства на нивоу Републике. При том, повећања цена воде и одведене отпадне воде за по 2,8% и изношења смећа за 2,7% су више него двоструко надмашила општи раст цена у истом периоду, док је повећање цене централног грејања за 1,8% општи раст цена надмашило један и по пут. Посматрано појединачно по ценама комунално стамбених услуга, оваква кретања резултат су јануарских изнадпросечних повећања цена воде и одведене отпадне воде за по 2,8%, централног грејања за 1,9% и изношења смећа за 2,4%.

Кретање цена комунално стамбених услуга у Републици, у марту, определило је једино статистички регистровано повећање, и то код изношења смећа за 0,3%. Ово повећање, које је вишеструко испод пројектованог оквира, настало је као резултат регистрованог повећања цене услуге изношења смећа у само једном граду - Крагујевцу, и то за 5,4%, што је незнатно испод тог оквира.

Исто тако, на нивоу просека Републике, квартално повећање свих цена комунално стамбених услуга је испод пројектованог оквира. При том, појединачна повећања тих цена по градовима, која су утицала на просек, изузимајући она која су извршена по основу повећања ПДВ, већином су изнад тог оквира.

6.5. У истом периоду у оквиру **цена јавног градског превоза**, регистрована су повећања у јануару и марту, док су фебруару цене превоза мировале. Тако су код цена превоза путника аутобусом у граду и претплатне месечне карте регистрована два повећања, од којих су јануарска већа (2,3% и 1,2%), а мартовска значајно мања (по 0,2%). При том, укупна повећања ових цена у првом кварталу ове године за 2,5% и 1,5% су, истовремено, изнад оствареног просечног општег раста цена и испод пројектованог оквира на годишњем нивоу. Оваквом повећању цена јавног градског превоза на нивоу просека Републике свакако је више допринело јануарско повећање цене градског превоза путника извршено у Нишу за 17,1% и цене превоза и претплатне месечне карте у Београду за 1,7% и 1,8%, по основу ПДВ, него једино мартовско повећање цене превоза за 9,1%, односно претплатне месечне карте за 4,8% евидентирано у Крагујевцу, При том, сва наведена повећања по градовима су изнад пројектованог оквира, изузимајући оно које се односи на претплатну месечну карту у Крагујевцу и корекције по основу ПДВ.

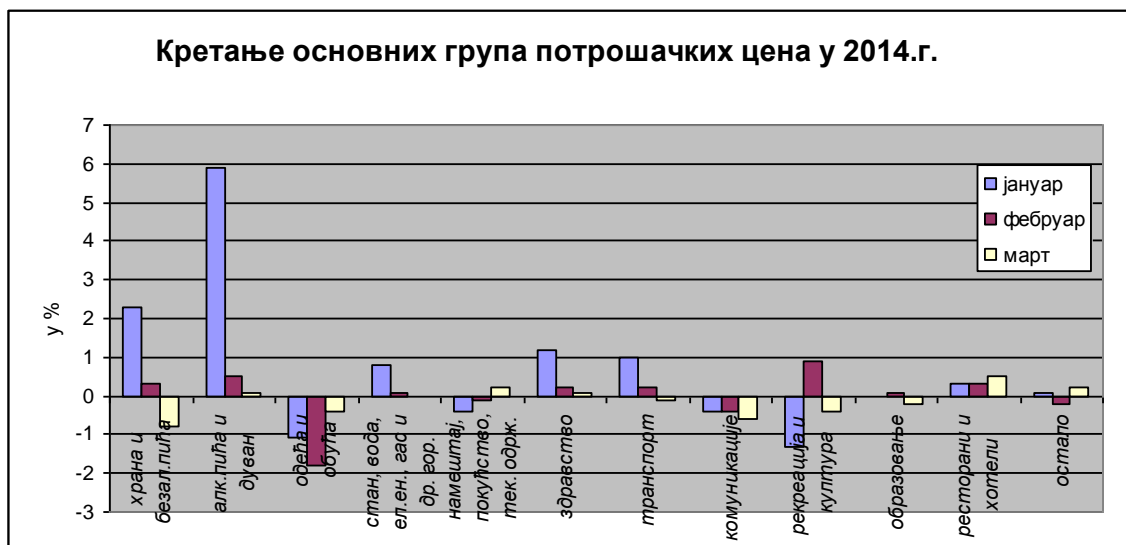
Имајући у виду да су од почетка године кориговане поједине цене стамбено комуналних услуга у шест градова, а у преосталим градовима, који се налазе на статистичком праћењу, само по основу промене ПДВ, то би у наредном периоду требало очекивати повећања ових цена у већини градова. С обзиром да су у истом периоду кориговане цене јавног градског превоза само у четири града, укључујући и корекције по основу промене ПДВ, слично би требало очекивати и на плану њиховог повећања.

7. У марту ове године потрошачке цене су снижене за 0,3%, на шта су готово, у потпуности утицале цене хране и безалкохолних пића, које су, у односу на претходни месец, ниже за 0,8%.

Снижење цена је евидентирано и код комуникација (0,6%), одеће и обуће (0,4%), рекреације и културе (0,4%), образовања (0,2%) и транспорта (0,1%).

Повећање цена је забележено код алкохолних пића и дувана (0,1%), у здравству (0,1%), код намештаја, покућства, текућег одржавања (0,2%), остале робе и услуга (0,2%) и ресторана и хотела (0,5%), док су код стана, воде, електричне енергије, гаса и других горива цене остале на претходном нивоу.

Неуједначеност месечног нивоа цена основних група потрошачких цена у протеклом периоду ове године, може се видети из наредног графика:

8. Фискалном стратегијом за 2014. годину са пројекцијама за 2015. и 2016. годину, пројектована инфлација у овој години износи 5,5%, што претпоставља просечан месечни раст од 0,4%.

Циљана инфлације за ову годину, утврђена Меморандумом Народне банке Србије о циљним стопама инфлације до 2014. године износи $4\% \pm 1,5$ п.п..

Укупан текући раст у првом кварталу ове године износи 1,2%, што даје просечан месечни раст од 0,4%. Под претпоставком да се и у наредна три квартала оствари исти интензитет раста, инфлација би у 2014. години износила око 5%, што је на нивоу пројектоване, односно циљане инфлације.

Имајући у виду да укупна инфлација углавном зависи од кретања цена хране, енергије, акцизних производа и регулисаних цена, то значи да ће овогодишњи род пољопривредних производа, као и кретање курса динара и регулисаних цена, бити одлучујући фактор за кретање инфлације у овој години, с обзиром на постојање и даље ниске агрегатне тражње.

На бази иновираних производа и услуга за које нумеричке смернице раста цена утврђује Влада у сарадњи са НБС, *регулисане цене*⁶ у марту у односу на децембар су повећане за 3%, пре свега по основу виших цена у јануару (2,8%), услед коригованих износа акциза код цигарета, кафе и алкохолних пића и промене ниже стопе пореза на додату вредност код гаса за домаћинство, производа и услуга

⁶ На бази података РЗС прерачунато у Министарству.

локалне самоуправе и лекова. Повећања цена ових производа и услуга су са око једном половином, односно са око 0,6 п.п. определило општи раст потрошачких цена.

Цене воћа, поврћа, меса, рибе и јаја (*непрерађена храна*) у јануару су повећане за 5,2%, у фебруару су остале на непромењеном нивоу, а у марту снижене за 1,2%, што даје укупно повећање од 3,9%⁷. Такође, укупан текући раст цена производа и услуга који чине базу инфлацију (*ИПЦ по искључењу хране, енергије, алкохола и цигарета*) износи -0,1% (јануар 0,1%, фебруар -0,2%, март -0%)⁸.

Полазећи од оствареног раста цена и обухвата ових група у индексу потрошачких цена, може се констатовати да је раст цена у првом кварталу опредељен повећањем цена *хране и регулисаних цена*, с обзиром да је код *базне инфлације* остварено снижење од 0,1%.

9. Међугодишња раст инфлације у марту ове у односу на март претходне године износи 2,3%, што је за 0,3 п.п. процентних поена мање него у фебруару исте године. При томе цене робе су повећане за 2%, а услуга за 3,6%.

Посматрано по групама производа и услуга, највећи интензитет раста је евидентиран код алкохолних пића и дувана (13,1%), а натпросечно су повећане и цене рекреације и културе (9,2%), ресторана и хотела (8,2%), стана, воде, електричне енергије, гаса и других горива и намештаја, покућства и текућег одржавања стана (7,1%) и здравства (6%).

Испод просека су повећане цене код осталих група и то: остале робе и услуга (2,1%), намештаја, покућства и текућег одржавања стана (1,7%) и транспорта (0,8%).

Снижење цена је евидентирано код хране и пића (2,2%), одеће и обуће (0,4%), комуникација (0,2%) и образовања (0,1%).

⁷ Податак НБС, www.nbs.rs/statistika/realnisektor/potrosackecene.

⁸ У документу НБС „Извештај о инфлацији – фебруар 2012. године“, *осврт 2* (нови индикатор базне инфлације), предвиђено је да ће убудуће ИПЦ по искључењу хране, енергије, алкохола и цигарета, представљати базу инфлацију, као међународно прихваћену.

**КРЕТАЊЕ ПОТРОШАЧКИХ ЦЕНА
ОД ЈАНУАРА 2007. ГОДИНЕ ДО МАРТА 2014. ГОДИНЕ**

Година/месец	Месечни раст ¹	Текући раст ²	Међугодишњи раст ³
у %			
<i>2007. година</i>			
јануар	0,4	0,4	5,4
фебруар	-0,3	0,1	4,1
март	0,6	0,7	4,1
април	0,7	1,4	3,2
мај	1,9	3,3	3,1
јун	0,4	3,7	4,0
јул	-0,2	3,4	4,2
август	2,5	6,0	6,5
септембар	1,6	7,6	8,0
октобар	0,5	8,2	8,9
новембар	1,4	9,7	9,3
децембар	1,2	11,0	11,0
<i>2008. година</i>			
јануар	0,9	0,9	11,5
фебруар	0,6	1,4	12,5
март	1,6	3,0	13,6
април	1,5	4,6	14,6
мај	1,8	6,5	14,5
јун	0,7	7,2	14,9
јул	-1,1	6,1	13,9
август	0,4	6,4	11,5
септембар	1,0	7,5	10,9
октобар	1,8	9,4	12,3
новембар	0,2	9,6	10,9
децембар	-0,9	8,6	8,6
<i>2009. година</i>			
јануар	2,1	2,1	10,0
фебруар	1,2	3,4	10,7
март	0,4	3,8	9,4
април	0,9	4,8	8,8
мај	2,1	7,0	9,1
јун	0,0	7,0	8,3
јул	-0,9	6,0	8,5
август	-0,1	5,9	8,0
септембар	0,3	6,2	7,3
октобар	-0,2	6,0	5,2
новембар	0,8	6,9	5,9
децембар	-0,2	6,6	6,6

Година/месец	Месечни раст ¹	Текући раст ²	Међугодишњи раст ³
<i>2010. година</i>			
јануар	0,5	0,5	4,8
фебруар	0,3	0,7	3,9
март	1,2	2,0	4,7
април	0,6	2,5	4,3
мај	1,5	4,1	3,7
јун	0,4	4,5	4,2
јул	0,0	4,5	5,1
август	1,4	5,9	6,6
септембар	1,3	7,3	7,7
октобар	1,0	8,3	8,9
новембар	1,5	9,9	9,6
децембар	0,3	10,3	10,3
<i>2011. година</i>			
јануар	1,4	1,4	11,2
фебруар	1,5	2,9	12,6
март	2,6	5,5	14,1
април	1,1	6,7	14,7
мај	0,4	7,1	13,4
јун	-0,3	6,8	12,7
јул	-0,5	6,2	12,1
август	0,0	6,2	10,5
септембар	0,2	6,3	9,3
октобар	0,4	6,8	8,7
новембар	0,9	7,7	8,1
децембар	-0,7	7,0	7,0
<i>2012. година</i>			
јануар	0,1	0,1	5,6
фебруар	0,8	0,9	4,9
март	1,1	2,0	3,2
април	0,6	2,6	2,7
мај	1,4	4,1	3,9
јун	1,1	5,2	5,5
јул	0,1	5,4	6,1
август	1,6	7,1	7,9
септембар	2,3	9,6	10,3
октобар	2,8	12,7	12,9
новембар	0,0	11,9	12,6
децембар	-0,4	12,2	12,2

Година/месец	Месечни раст ¹	Текући раст ²	Међугодишњи раст ³
<i>2013. година</i>			
јануар	0,6	0,6	12,8
фебруар	0,5	1,1	12,4
март	0,0	1,1	11,2
април	0,8	1,9	11,4
мај	0,0	2,0	9,9
јун	1,0	3,0	9,8
јул	-0,9	2,0	8,6
август	0,4	2,5	7,3
септембар	0,0	2,5	4,9
октобар	0,2	2,6	2,2
новембар	-0,6	1,6	2
децембар	0,2	2,2	2,2
<i>2014. година</i>			
јануар	1,4	1,4	3,1
фебруар	0,1	1,5	2,6
март	-0,3	1,2	2,3

¹ Месечни раст – промена цена у текућем месецу у односу на претходни месец исте године

² Текући раст – промена цена у текућем месецу у односу на децембар претходне године

³ Међугодишњи раст – промена цена у текућем месецу у односу на исти месец претходне године

Прилог 2

ОСТВАРЕНИ РАСТ ПОТРОШАЧКИХ ЦЕНА ПО ОСНОВНИМ ГРУПАМА

- у % -

	Месечни раст <u>03.2014.</u> <u>02. 2014.</u>	Структура месечног раста	Текући раст <u>03.2014.</u> <u>12. 2013.</u>	Структура текућег раста
ПОТРОШАЧКЕ ЦЕНЕ – укупно	-0,3	100,0	1,2	100,0
Храна и безалкохолна пића	-0,8	89,1	1,8	49,4
Алкохолна пића и дуван	0,1	-2,1	6,5	42,6
Одећа и обућа	-0,4	5,0	-3,2	-12,0
Стан, вода, ел. енергија, гас и друга горива	0,0	-1,6 ⁹	0,9	9,4
Намештај, покућство, текуће одржавање	0,2	-2,0	-0,3	-1,0
Здравство	0,1	-1,1	1,5	7,6
Транспорт	-0,1	2,9	1,1	10,8
Комуникације	-0,6	10,1	-1,5	-6,3
Рекреација и култура	-0,4	5,3	-0,8	-3,0
Образовање	-0,2	0,8	-0,1	-0,1
Ресторани и хотели	0,5	-3,6	1,1	2,2
Остала роба и услуге	0,2	-2,8	0,1	0,4

На бази података РЗС прерачунато у Министарству.

Београд, 25. април 2014. године

⁹ Структура месечног раста је изведена на бази месечног дејства учешћа у укупном расту индекса потрошачких цена 4.2014./3.2014.